

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-1001

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Core Paper-1)

(History and Its Theory)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Explain the various definitions of History.
 - (2) Review the relation between History and Social Sciences.
2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Examine the contribution of Arab's in historiography.
 - (2) Discuss the Romanticist view of History.
3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Examine the salient features of scientific view in History writing.
 - (2) Explain the impact of structuralism on History.
4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Explain the linear theory in History.
 - (2) State the importance of subaltern school to the History writing.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (1) Nature of History
- (2) Humanities and History
- (3) Toynbee
- (4) Post-modernism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) इतिहासाच्या विविध व्याख्या स्पष्ट करा.
- (2) इतिहास व सामाजिकशास्त्रे यांच्यातील संबंधाचा आढावा घ्या.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) इतिहासलेखन शास्त्रातील अरबांच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
- (2) इतिहासातील स्वच्छंदतावादी दृष्टिकोणाची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) इतिहासलेखनातील शास्त्रीय दृष्टिकोणाच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (2) इतिहासावरील संरचनावादाचा प्रभाव स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

- (1) इतिहासातील एकरेषीय गतीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (2) इतिहासलेखनातील सबाल्टर्न प्रवाहाचे महत्त सांगा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]

- (1) इतिहासाचे स्वरूप
- (2) मानव्यविद्या आणि इतिहास
- (3) टॉयन्बी
- (4) उत्तर-आधुनिकतावाद.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-1002

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Core Paper-II

(Evolution of Ideas and Institution in Ancient India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine the literary sources of Ancient of India.
 - (b) Discuss about the rise of Mahajanpadas.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the reasons of rise of Buddhism in 6th Century B.C.
 - (b) Explain Saptang theory.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Give an account of the trade and trade routes in Ancient India.
 - (b) Review of the evolution of Kindship in Ancient India.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (a) Explain the nature of caste based society in post-Vedic period.
- (b) Explain the emergence of Satavahanas in Deccan.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (a) Sabha and Samiti
- (b) Kautilya's Arthashastra
- (c) Kaliyug
- (d) Megasthenes' Indica.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) प्राचीन भारताच्या इतिहासाच्या वाङ्मयीन साधनांचे परीक्षण करा.
- (ब) महाजनपदाच्या उदया बाबत चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) इ.स.पू. 6व्या शतकातील बौद्ध धर्माच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.
- (ब) 'सप्तांग सिद्धांत' स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) प्राचीन भारतातील व्यापार व व्यापारी मार्गाचा वृत्तांत द्या.
(ब) प्राचीन भारतातील राजपदाच्या उत्क्रांतीचा आढावा घ्या.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) उत्तर-वैदिक काळातील जाती आधारित समाजरचनेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
(ब) दख्खनमधील सातवाहनाचा उदय स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
(अ) सभा आणि समिती
(ब) कौटिल्याचे अर्थशास्त्र
(क) कलियुग
(ड) मेगॅस्थनीजचा 'इंडिका'.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-1003

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Core Paper-III)

(Maratha Polity)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the importance of Marathi literary sources for the study of Maratha Polity.
 - (b) Discuss in detail the nature of Maratha state.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the village administration under the Maratha state.
 - (b) Give an account of the Income items of the Maratha state.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss in detail about Gotasabha.
 - (b) Explain the Judicial structure in Maratha state.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the Balutedari system.
 - (b) Explain the nature and salient features of the Maratha cavalry.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Bakhar
- (b) Watan
- (c) Hundi
- (d) Ordeals.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
 - (a) मराठा राज्यव्यवस्थेच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या मराठी साधनांचे महत्व स्पष्ट करा.
 - (b) मराठा राज्याच्या स्वरूपाविषयी सविस्तर चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
 - (a) मराठा राज्यातील ग्रामीण प्रशासन स्पष्ट करा.
 - (b) मराठा राज्याच्या उत्पन्नाच्या बाबींचा आढावा द्या.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
 - (a) गौतमसंभेविषयी सविस्तर चर्चा करा.
 - (b) मराठा राज्याची न्यायविषयक रचना स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (a) बलुतेदारी पद्धत स्पष्ट करा.
- (b) मराठ्यांच्या घोडदळाचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिप्पणी लिहा : [10]
- (a) बखर
- (b) वतन
- (c) हुंडी
- (d) दिव्यांचे प्रकार.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-1004

M.A. (Part I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper 1

(Cultural History of Maharashtra)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Review about the origin of Marathi People.
 - (ii) Discuss the nature and importance of Maharashtra Dharma.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Explain the importance of Varkari Cult.
 - (ii) Explain the salient features of Panditi Literature.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Analyse the philosophy and teaching of the Sufi Cult.
 - (ii) Review the Shahiri literature.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Evaluate the impact of Islami culture in socio-cultural practices.
 - (ii) State the salient features of the Millitary Architecture in Mahahrashtra.
5. Write short notes any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Geographical features of Maharashtra
 - (ii) Shaktipeetha in Maharashtra
 - (iii) Folk Literature
 - (iv) Temple Architecture.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) मराठी लोकांच्या उत्पत्तीविषयीचा आढावा घ्या.
 - (ii) महाराष्ट्र धर्माचे स्वरूप व महत्वाची चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) वारकरी संप्रदायाचे महत्व स्पष्ट करा.
 - (ii) पंडिती वाङ्मयाची ठळक वैशिष्टे स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) सुफी संप्रदायाच्या तत्वज्ञान व शिकवणीची विश्लेषण करा.
 - (ii) शाहिरी वाङ्मयाचा आढावा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

(i) सामाजिक आणि सांस्कृतिक व्यवहारामध्ये इस्लामी संस्कृतीच्या प्रभावाचे मूल्यमापन करा.

(ii) महाराष्ट्रातील लष्करी स्थापत्याची वैशिष्टे स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]

(i) महाराष्ट्राची भौगोलिक वैशिष्टे

(ii) महाराष्ट्रातील शक्तीपीठे

(iii) लोक वाङ्मय

(iv) मंदिर स्थापत्य.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-1005

M.A. (Part I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper II

(History of Medieval Deccan 1295–1724)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Define the term 'Medieval Deccan'.

(ii) Explain the political history of Farukhi.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Discuss the nature of military system in Vijaynagar Kingdom.

(ii) Discuss the caste system under the Maratha Kingdom.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Explain the small industries in Vijaynagar Kingdom.

(ii) Explain the system of taxation in Bahamani Kingdom.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Explain the Art and Architecture under Bahamani Kingdom.
 - (ii) Explain the Art and Architecture under Marathas.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words : [10]
- (i) Farukhi Kingdom
 - (ii) Village Community Under Marathas
 - (iii) Currency System Under Vijaynagar
 - (iv) Painting of Bahamani.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) 'मध्यकालीन दख्खन' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 - (ii) फारूखी राजघराण्याच्या राजकीय इतिहासाचे विवेचन करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) विजयनगर राजघराण्याच्या लष्करी व्यवस्थेच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
 - (ii) मराठाकालिन जातिव्यवस्थेची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) विजयनगर राज्यातील लघु उद्योगाचे विवेचन करा.
 - (ii) बहामनी राज्यातील करव्यवस्थेचे विवेचन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

(i) बहामनी राज्यातील कला व स्थापत्याचे विवेचन करा.

(ii) मराठाकालिन कला व स्थापत्याचे विवेचन करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]

(i) फारूखी राजघराणे

(ii) मराठीकालिन गावगाडा

(iii) विजयनगर कालिन चलनव्यवस्था

(iv) बहामनीकालिन चित्रकला.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-1006

M.A. (Part I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper III

(Social Background of Dalit Movement in Maharashtra)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Explain the nature of caste system and state its demerits.
 - (ii) Explain the concept of caste and explain its impact on the society.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) How did the Jain and Buddhist philosophies led to create the social equality ?
 - (ii) Explain the teachings of Sufi Cult.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Evaluate the contribution of Saint Chokhamela and Karmela.
 - (ii) Explain the contribution of Satyashodhak Samaj in social awareness.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Examine the contribution of Depressed Classes Mission in solving the problems of Dalit.
 - (ii) Evaluate the contribution of Kisan Faguji Bansode in Dalit movement.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words : [10]
- (i) Untouchability
 - (ii) Soyarabai
 - (iii) Sufism
 - (iv) Gopal Baba Walangkar.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) जाती व्यवस्थेचे स्वरूप आणि त्यांचे दोष स्पष्ट करा.
 - (ii) 'जात' संकल्पना स्पष्ट करा व समाज व्यवस्थेवरील त्याचा प्रभाव स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) सामाजिक समता निर्माण करण्यात जैन व बौद्ध तत्वज्ञान कसे कारणीभूत ठरले.
 - (ii) सूफी सांप्रदायाची शिकवण स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) संत चोखामेळा आणि कर्ममेळा यांच्या योगदानाचे मुल्यांकन करा.
- (ii) सामाजिक जागरूकतेमधील सत्यशोधक समाजाचे तत्वज्ञान स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) दलित समस्येचे निराकरण करण्यासाठी डिप्रेस क्लास मिशनच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
- (ii) दलित आंदोलनातील किसन फागुजी बनसोडेच्या योगदानाचे मुल्यांकन करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
- (i) अस्पृश्यता
- (ii) सोयराबाई
- (iii) सुफीझम
- (iv) गोपाळ बाबा वलंगकर.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-1007

M.A. (Part I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper 4

**(History and Philosophy of Science and Technology :
Development in the West)**

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Explain the nature of philosophy of science.

(ii) State the contribution of Ancient Greece in Science and Technology.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) What is 'Dark Age' ? Explain its impact on Europe.

(ii) Evaluate the contribution of Newton in Modern Science.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Explain the importance of Industrial Revolution.

(ii) Evaluate the nature of Darwinism Theory.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Explain the importance of scientific progress in 20th Century.
 - (ii) Discuss the impact of Science and Technology on economic life.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Copernicus
 - (ii) James Watts
 - (iii) Mesopotamia
 - (iv) Nature of technology.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) विज्ञान तत्वज्ञानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - (ii) प्राचीन ग्रीसचे विज्ञान तंत्र ज्ञानातील योगदान सांगा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) अंधकार युग म्हणजे काय ? त्याचा युरोपवरील प्रभाव स्पष्ट करा.
 - (ii) आधुनिक विज्ञानातील न्युटनच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) औद्योगिक क्रांतीचे महत्व स्पष्ट करा.
- (ii) डार्विनवादच्या सिद्धान्ताचे मूल्यमापन करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) 20व्या शतकातील शास्त्रीय प्रगतीचे महत्व स्पष्ट करा.
- (ii) आर्थिक जीवनावरील विज्ञान तंत्रज्ञानाच्या प्रभावाची चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
- (i) कोपरनिकस
- (ii) जेम्ब वॅट
- (iii) मेसोपोटिमिया
- (iv) तंत्रज्ञानाचे स्वरूप.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-1008

M.A. (Part I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper V

(USA : From Isolation to Hegemony : 1865-1989)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine Latin America—US relations upto 1900.
 - (b) Explain the consequences of Commodore Perry's Expedition.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine the provisions of Paris peace conference .
 - (b) Discuss the united states foreign policy during the great depression.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine the role played by the united states in World War II.
 - (b) Examine the role of the united states in the formation and working of the united nations organization.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (a) What was Marshall Plan ? Discuss its impact on the World.
- (b) Examine the role of the united states as a hegemonic power.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (a) Monroe Doctrine
- (b) Lend Lease Act
- (c) OPEC
- (d) Hegemony.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) सन 1900 पर्यंतचे लॅटिन अमेरिका व अमेरिका यांच्यातील संबंधाचे परीक्षण करा.
- (ब) कमोडोर पेरीच्या मोहिमेचे परिणाम स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) पॅरीस शांतता परिषदेच्या तरतूदींचे परीक्षण करा.
- (ब) आर्थिक महामंदीच्या काळातील अमेरिकेच्या परराष्ट्रीय धोरणाची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) दुसऱ्या महायुद्धातील अमेरिकेच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
(ब) संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या स्थापना व कामकाजातील अमेरिकेची भूमिका स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) मार्शल योजना म्हणजे काय ? त्याचा जगावरील परिणामांची चर्चा करा.
(ब) एक प्रभुत्ववादी सत्ता म्हणून अमेरिकेची भूमिका स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) मन्रो सिद्धांत
(ब) उधार उसनवार कायदा
(क) ओपेक
(ड) प्रभुत्ववाद.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-1009

M.A. (Part I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper 6

(History of Art and Architecture in India : Ancient Period)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Evaluate the art in stone age.
 - (ii) Explain the salient features of Art and Architecture in Bronze Age.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Explain the nature of Harrapan Architecture.
 - (ii) Examine the contribution of Mauryan's to the Art and Architecture.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Explain the contribution of Satavahans to the Art and Architecture.
 - (ii) Review the nature of Amaravati Style in Indian Art and Architecture.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Mention the salient features of Vakataka Art and Architecture.
 - (ii) State the importance of Pallav Art.
5. Write short notes any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Neolithic Age
 - (ii) Shung Architecture
 - (iii) Gandhar Style
 - (iv) Gurjar Art.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) अश्मयुगीन कलेचे मूल्यमापन करा.
 - (ii) ब्राँझयुगातील कला व स्थापत्याची ठळक वैशिष्टे स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) हडप्पा स्थापत्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - (ii) मौर्यांच्या कला व स्थापत्यातील योगदानाचे परिक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) सातवाहनांचे कला व स्थापत्यातील योगदान स्पष्ट करा.
 - (ii) भारतीय कला व स्थापत्यातील अमरावती शैलीच्या स्वरूपाचा आढावा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

- (i) वाकाटक कला व स्थापत्याची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.
- (ii) पल्लव कलेचे महत्त्व सांगा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]

- (i) न्युआलिथिक काल खंड
- (ii) शुंग स्थापत्य
- (iii) गांधार शैली
- (iv) गुर्जर कला.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-2001

M.A. (Part-I) (II Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Core Paper-4 : History and Its Practice)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the nature of Historical Research.
 - (b) Review the preliminary operation of Historical Research.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) What is external criticism ? Brint out its importance in analytical operations.
 - (b) Explain the nature of constructive reasoning.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the importance of valid generalization in concluding operation of research.
 - (b) Evaluate the perspective of colonial historians towards Indian History.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Evaluate the views of nationalist historians regarding modern Indian History.
 - (b) What is post-modernism ? Explain its impact on History.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Types of research
- (b) Importance of secondary sources
- (c) Footnotes
- (d) Myth.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) ऐतिहासिक संशोधनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (ब) इतिहास संशोधनाचा प्राथमिक प्रक्रियेचा आढावा घ्या.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) बहिरंग परीक्षण म्हणजे काय ? टिकात्मक प्रक्रियेतील त्याचे महत्व स्पष्ट करा.
- (ब) विधायक तर्कनिष्ठ जुळणीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) संशोधनाच्या अंतिम प्रक्रियेतील मान्य सामान्यकरणाचे महत्व स्पष्ट करा.
- (ब) भारतीय इतिहासाबाबतच्या वसाहतवादी इतिहासकारांच्या दृष्टिकोनाचे मूल्यमापन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) आधुनिक भारताच्या इतिहासाविषयी राष्ट्रवादी इतिहासकारांच्या दृष्टिकोनाचे मूल्यमापन करा.
(ब) उत्तर-आधुनिकता म्हणजे काय ? त्याच्या इतिहासावरील प्रभाव स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
(अ) संशोधनाचे प्रकार
(ब) दुय्यम साधनांचे महत्त्व
(क) तळटिपा
(ड) मिथक.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-2002

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

**(Paper V : Evolution of Ideas and Institutions in Medieval
India)**

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Take a review of the historiography of the study of Medieval India.

(ii) Examine the regional language sources for the study of the Medieval period.

2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Explain Abul Fazl's ideas on state and kingship.

(ii) State Ziauddin Barani's thoughts on state and society.

3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Explain the state formation of Cholas.

(ii) State the features of central administration of Mughal period.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Discuss the nature of social stratification in Medieval Indian Society.
 - (ii) Write the types of Zamindari system during the Mughal Period.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Feudal
 - (ii) Ibn Batuta
 - (iii) Banjaras
 - (iv) Ghazzali.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
- (i) मध्ययुगीन भारताच्या अभ्यासाविषयी इतिहास लेखनाचा आढावा घ्या.
 - (ii) मध्ययुगीन अभ्यासासाठी उपयुक्त प्रादेशिक साधनांचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
- (i) अबुल फजल यांचे राज्य व राजपदविषयी विचार स्पष्ट करा.
 - (ii) जियाउद्दीन बरानीचे राज्य आणि समाजविषयक विचार लिहा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) चोल राज्याच्या राज्य निर्मितीची माहिती द्या.
- (ii) मोगलकालीन केंद्रीय प्रशासनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) मध्ययुगीन भारतीय समाजातील सामाजिक स्तरीकरणाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
- (ii) मोगलकालीन जमीनदारी पद्धतीचे विविध प्रकार लिहा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
- (i) सरंजामशाही
- (ii) इब्न बटुटा
- (iii) बंजारा
- (iv) गझाली.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-2003

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Socio-Economic History of the Marathas)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the importance of Marathi sources useful for the study of economic history of the Marathas.
 - (b) Discuss the Baluta system in medieval Maharashtra.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss about marriage system during Maratha period.
 - (b) Critically examine the nature of education system under the Maratha.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the nature of land tenures under the Maratha.
 - (b) State the importance of fair and festivals during the Maratha period.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Highlight the centres of trade in 17th and 18th century Maharashtra.
 - (b) Explain the system of currency of the Maratha period.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Inampatti
- (b) Mirasdar
- (c) Social Mobility
- (d) Types of land.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) मराठ्यांच्या आर्थिक इतिहासाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या मराठी साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

(ब) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील बलुता पद्धती विषयी चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) मराठेकालीन विवाह पद्धती विषयी चर्चा करा.

(ब) मराठेकालीन शिक्षण पद्धतीच्या स्वरूपाचे टिकात्मक परीक्षण करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) मराठेकालीन जमीनधारणा पद्धतीच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

(ब) मराठा कालखंडातील जत्रा आणि सण समारंभाचे महत्त्व सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

(अ) 17व्या आणि 18व्या शतकातील महाराष्ट्रातील व्यापारी केंद्रावर प्रकाश टाका.

(ब) मराठोकालीन चलनपद्धती स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]

(अ) इनामपट्टी

(ब) मिरासदार

(क) सामाजिक गतिशीलता

(ड) जमीनीचे प्रकार.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-2004

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-VII)

(Marathas in 17th and 18th Century Power Politics)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the bases of Maratha Political Power in 17th Century.
 - (b) Explain the concept of 'Maharashtra Dharma'.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the nature of the Maratha Confederacy.
 - (b) Discuss the nature of expansion of Maratha Power in Karnataka.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain how the office of Peshwa increased in importance.
 - (b) Discuss the contribution of Mahadaji Shinde in expansion of Maratha power in North India.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Assess the policy of expansion of Peshwa Madhavrao (Senior) in South India.
 - (b) Write in detail information on Maratha Colonial.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Features of 'Watan' System
- (b) Relation between Peswa Bajirao I and Nizam.
- (c) Barbhai Council
- (d) Bassein Treaty in 1802.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
 - (अ) 17व्या शतकातील मराठ्यांच्या राजकीय अधिसत्तेच्या आधरभूत घटकांची चर्चा करा.
 - (ब) महाराष्ट्र धर्म ही संकल्पना स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
 - (अ) मराठा मंडळाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - (ब) कर्नाटकमधील मराठा सत्तेच्या विस्ताराच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
 - (अ) पेशवेपदाचे महत्त्व कसे वाढत गेले ते स्पष्ट करा.
 - (ब) उत्तर भारतामध्ये मराठ्यांच्या सत्तेच्या विस्तारामधील महादजी शिंदे यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]

(अ) थोरले माधवराव पेशवे यांच्या दक्षिण भारतातील विस्तारवादी धोरणाचे मूल्यमापन करा.

(ब) मराठा वसाहतीचे राज्य यावर सविस्तर माहिती लिहा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा : [10]

(अ) वतन पद्धती

(ब) थोरले बाजीराव पेशवे व निजाम संबंध

(क) बारभाई मंडळ

(ड) 1802चा वसईचा तह.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-2005

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-VIII)

(Nature of Dalit Movement in Maharashtra)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the importance of ideology of Dr. Ambedkar about population control and economic development.
 - (b) Explain the contribution of Mahadcha Satyagraha and Kalaram Temple Satyagraha of the Dalit Movement.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine the constitutional provisions for the Dalit Community.
 - (b) Write detailed information on the Hindu Code Bill created by Dr. Babasaheb Ambedkar.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the statement that the conversion of Dr. Bahasaheb Ambedkar was part of his social struggle.
 - (b) Take a detailed review of the Post-Ambedkar Dalit Movement.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Write a detailed information about the Republican Party of India.
 - (b) Explain the contribution of various literary contributors to the Dalit Movement.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Features to Pune pact
- (b) Dalit Panther
- (c) Dalit Newspaper
- (d) Ambedkari Jalase.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे लोकसंख्या नियंत्रण आणि आर्थिक विकासाच्या विचारांची चर्चा करा.
- (2) महाड सत्याग्रह व काळाराम मंदिर सत्याग्रहाचे दलित चळवळीतील योगदान स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) दलित समाजासाठी केलेल्या घटनात्मक तरतुदींचे परीक्षण करा.
- (2) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी तयार केलेले हिंदु कोड बीलयावर सविस्तर माहिती लिहा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे धर्मांतर हे त्याच्या समाजिक चळवळीचे अंग होते या विधानाची चर्चा करा.
- (2) आंबेडकरोत्तर दलित चळवळीचा सविस्तर आढावा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

- (1) भारतीय रिपब्लिकन पक्षाची सविस्तर माहिती लिहा.
- (2) दलित चळवळीतील विविध दलित साहित्यिकांचे योगदान स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]

- (1) पुणे कराराची वैशिष्ट्ये
- (2) दलित पँथर
- (3) दलित वृत्तपत्रे
- (4) आंबेडकरी जलसे.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-2006

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-IX)

(Economic History of Medieval India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Discuss the nature and structure of medieval Indian Economy.
 - (2) Explain the agririon system of the Sultanate period with reference to land revenue policies.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Explain the Jagiradari system under the Mughals.
 - (2) Explain the external trade in Mughal India.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Examine the main features of Trade routes and South Indian guilds.
 - (2) Explain the Textile and Dyeing Industry in Medieval India.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Explain the nature of Saltpetre industry in medieval India.
 - (2) Discuss the custom duties is a important income source in medieval India.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (1) Iqta system
- (2) Grand Trunk Road
- (3) Urbanisation
- (4) Taxation system.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) मध्ययुगीन भारतीय अर्थव्यवस्थेचा स्वरूप आणि संरचनेची चर्चा करा.
- (2) जमीन महसूल पद्धतीच्या संदर्भात सुल्तानकालिन कृषी व्यवस्थेचे विवेचन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) मुघलकालीन जागीरदारी व्यवस्थेचे विवेचन करा.
- (2) मध्ययुगीनकालीन भारताच्या परराष्ट्रीय व्यापाराचे विवेचन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) दक्षिण भारतातील व्यापारी मार्ग व श्रेणीच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
- (2) मध्ययुगीन भारतीय कापड उद्योग व रंग उद्योगाचे विवेचन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

- (1) मध्ययुगीन भारतातील सोरा उद्योगाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (2) अबकारी कर हे मध्ययुगीन भारतातील उत्पन्नाचे महत्वाचे साधन होते. चर्चा करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]

- (1) इक्ता पद्धती
- (2) ग्रँड ट्रंक रोड
- (3) शहरीकरण
- (4) कर व्यवस्था.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-2007

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-X)

[Peasant Movements In India (Medieval and Modern)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Critically examine Karl Marx's views regarding Peasantry.
 - (2) Discuss the classification of Indian Peasantry in medieval India.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Discuss the nature of Peasant revolts during the Delhi sultanat's rule.
 - (2) Give an account of the Santhal rebellion 1855-56.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Examine the agrarian aspect of the uprising of 1857 in North India.
 - (2) Elaborate on the significance of the Champaranya Satyagraha.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Examine the contribution of the All India Kisan Sabha with special reference to the Kisan Manifesto of 1936.
 - (2) Analyze the circumstances leading to the Telengana rebellion.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (1) Upari and Mirasi
- (2) Varli movement, 1945-46
- (3) All India Kisan Sabha
- (4) Agrarian Leagues of Bengal.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) कार्ल मार्क्सच्या शेतकरी वर्गाविषयीच्या विचाराचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (2) मध्ययुगीन भारतातील भारतीय शेतकऱ्यांच्या वर्गीकरणाची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) दिल्ली सुलतानाच्या नियमानुसार शेतकऱ्यांच्या विद्रोहाच्या स्वरूपावर चर्चा करा.
- (2) 1855-56 च्या संथाल विद्रोहाचा अहवाल द्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) उत्तर भारतातील 1857च्या कृषी पैलूचे परीक्षण करा.
- (2) चंपारण्य सत्याग्रहाच्या महत्वावर विस्तृत चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

(1) 1936च्या किसान घोषणेच्या संदर्भात ऑल इंडिया किसान सभेच्या योगदानाचे परीक्षण करा.

(2) तेलंगणा विद्रोहापूर्वीच्या परिस्थितीचे विश्लेषण करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]

(1) उपरी आणि मिरासी

(2) वरळी चळवळ

(3) ऑल इंडिया किसान सभा

(4) अँग्रेरियन लिग ऑफ बंगाल.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-2008

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-11)

(History of Art and Architecture in India : Medieval India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Discuss the nature of Art and Architecture in Pala age.
 - (2) Explain the achievements of Solanki in Art and Architecture.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) State the contribution of Hoysal in Art and Architecture.
 - (2) Explain the nature of architecture in age of Delhi sultanate.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Discuss the features of Bahamani Architecture.
 - (2) Discribe the Art and Architecture in Gujarat.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Examine the Mughal Architecture.
 - (2) Review the later Mughal Painting.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (1) Temple Architecture of Sena
- (2) Pahari Painting
- (3) Jama Masjid
- (4) Gol Gumbaz.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) पालांच्या काळातील कला व स्थापत्याच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
- (2) सोलंकीची कला व स्थापत्यातील कामगिरी विशद करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) होयसाळांचे कला व स्थापत्यातील योगदान सांगा.
- (2) दिल्ली सुल्तानकालीन स्थापत्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) बहामणी स्थापत्याच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (2) गुजरात मधील कला व स्थापत्याचे वर्णन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

- (1) मुगल स्थापत्याचे परीक्षण करा.
- (2) मुघलोत्तर चित्रकलेचा आढावा घ्या.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]

- (1) सेनांचे मंदिर स्थापत्य
- (2) पहाडी चित्रकला
- (3) जामा मस्जिद
- (4) गोल घुमट.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-2009

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-XII)

(History of Science and Technology in India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Review the development of science and technology in Indus Valley Civilization.
 - (b) Assess the development of Astronomy in Ancient India.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine the status Science and Technology in medieval India.
 - (b) Discuss the contribution of Sir C.V. Raman to Science.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain in detail Science Policy under British.
 - (b) Give detailed information of development in India with special reference to Railways and Telegraph.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the contribution of Sawai Jaisingh of Jaipur in the field of science.
 - (b) Explain in detail Atomic Research in Independence India.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Jantar Mantar
- (b) Atomic Energy
- (c) Space Science
- (d) Impact of Internet.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

- (अ) सिंधू संस्कृतीमधील विज्ञान व तंत्रज्ञानाच्या विकासाचा आढावा घ्या.
- (ब) प्राचीन भारतातील खगोलशास्त्रातील विकासाचे मूल्यांकन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

- (अ) मध्ययुगीन भारताच्या विज्ञान व तंत्रज्ञानाच्या स्थितीचे परीक्षण करा.
- (ब) सर सी.व्ही. रामण यांच्या विज्ञानातील योगदानाची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

- (अ) ब्रिटीश काळातील विज्ञानविषयक धोरण सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
- (ब) भारतातील विकासाची रेल्वे आणि तारायंत्राच्या संदर्भात सविस्तर माहिती द्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
- (अ) जयपूरच्या सवाई जयसिंग यांचे भारतातील विज्ञानाच्या विकासातील योगदानाची चर्चा करा.
- (ब) स्वतंत्र भारतातील आण्विक संशोधनाचे सविस्तर विवेचन करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
- (अ) जंतर मंतर
- (ब) आण्विक ऊर्जा
- (क) अंतराळ विज्ञान
- (ड) इंटरनेटचा प्रभाव.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-3001

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Core Paper-VII)

(Ancient and Medieval Civilizations of the World)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine the salient features of urban centres in the Indus Valley Civilization.
 - (b) Examine the economic life of Egyptian Civilization.
2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Give an account of the history of 'Athens'.
 - (b) Give an account of the early Roman Civilization.
3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) State the significance of Arabian Civilization.
 - (b) Discuss the salient features of feudalism in medieval west.
4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Give an account of the rise of Nation-State in England.
 - (b) Describe the economical achievements of the middle a Ages in Europe.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words : [10]

- (a) Explain the concept 'Civilization'
- (b) Indica
- (c) Sparta
- (d) Crusades.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) सिंधू संस्कृतीतील शहरी केन्द्राच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
- (ब) इजिप्शियन संस्कृतीच्या आर्थिक जीवनाचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) 'अथेन्स'च्या इतिहासाचा वृत्तांत द्या.
- (ब) पूर्व रोमन संस्कृतीचा वृत्तांत द्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) अरेबियन संस्कृतीचे महत्व विशद करा.
- (ब) मध्ययुगीन यूरोपातील 'सरंजामशाही'च्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) इंग्लंडमधील राष्ट्र-राज्याच्या उदयाचा वृत्तांत द्या.
(ब) मध्ययुगीन यूरोपातील आर्थिक कामगिरीचे वर्णन करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
(अ) 'संस्कृती' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
(ब) इंडिका
(क) स्पार्टा
(ड) क्रुसेड.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-3002

M.A. (Part-II) (Third Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Paper No. 8 : Debates in Indian History)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) State the orientalism and discuss on it.

(ii) Explain your opinion on 18th century had “drak age”.

2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Give the information about administration of Gupta’s empire.

(ii) Explain the theory of Saptang.

3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) What is second urbanization in India ? How did it come into existence ?

(ii) Explain the nature of state formation during sultanate period.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) State the information about administration of Cholas.

(ii) Give the information about administration of Maratha period.

5. Write short notes on any *two* of the following : [10]

(i) Jems Prinsep

(ii) Battle of Plassey

(iii) Khalifa

(iv) Indo-Aryan Language.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(i) पौरवात्यावाद म्हणजे काय हे सांगून त्यावर चर्चा करा.

(ii) 18वे शतक हे अंधारयुग होते याबाबत तुमचे मत स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(i) गुप्त साम्राज्याच्या प्रशासन व्यवस्थेबाबत माहिती द्या.

(ii) सप्तांग सिद्धांत स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]

(i) भारतातील दुसरे नागरीकरण म्हणजे काय ? व ते कसे अस्तित्वात आले ?

(ii) सुलतानशाहीकालीन राज्यनिर्मितीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]

(i) चोलांच्या प्रशासन व्यवस्थेबाबत माहिती सांगा.

(ii) मराठाकालीन प्रशासन व्यवस्थेबाबत माहिती द्या.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा : [10]

(i) जेम्स प्रिन्सेप

(ii) प्लासीची लढाई

(iii) खलिफा

(iv) इंडो-आर्यन भाषा.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-3003

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Core Paper-IX)

(Economic History of Modern India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss about free trade phase.
 - (b) Examine the 'Ryotwari system' with its merits and demerits.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine the process of commercialization of agriculture.
 - (b) Explain that 'British rulers were responsible for Indian Poverty'.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the development of Railway as a tool for economic exploitation of India.
 - (b) Describe development of cotton industry in Bombay from 1853.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Review the fiscal policy of the Colonial Government in modern India.
 - (b) Examine the development of Banking sector.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Financial Imperialism phase
- (b) Permanent Settlement
- (c) Internal Trade
- (d) Railway Industry.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) मुक्त व्यापार अर्थव्यवस्थेविषयी चर्चा करा.

(ब) रयतवारी पद्धतीचे गुणदोषांसह परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) शेतीच्या व्यापारीकरणाच्या प्रक्रियेचे परीक्षण करा.

(ब) 'भारतीय गरीबीची कारणे ब्रिटिश राज्यकर्ते होते' स्पष्टीकरण करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) भारताच्या आर्थिक शोषणाचा एक मार्ग म्हणून रेल्वेच्या विकासाची चर्चा करा.

(ब) 1853 पासून मुंबईतील कापडउद्योग विकासाचे वर्णन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

(अ) आधुनिक भारतातील वसाहतिक शासनाच्या वित्तीय धोरणाचा आढावा घ्या.

(ब) बँकिंग क्षेत्राच्या विकासाचे परीक्षण करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात लिहा : [10]

(अ) वित्तीय साम्राज्यवादी अवस्था

(ब) कायमधारा पद्धत

(क) अंतर्गत व्यापार

(ड) रेल्वे उद्योग.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-3004

M.A. (Part II) (III Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper XIII

(Maharashtra in the 19th Century)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the Economic life of the early 19th Century Maharashtra.
 - (b) Explain the impact of Western thought on social life of Maharashtra.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the nature of Renaissance in Maharashtra.
 - (b) Write the contributions of Satyashodhak Samaj to Social Reform Movement.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Write in detail the rise of Non-Brahmin consciousness.
 - (b) Explain the contribution of middle class to Renaissance of Maharashtra.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (a) Explain the nature of Nationalism in Maharashtra.
- (b) Discuss the development of Industrialization in Maharashtra.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words : [10]
- (a) Ryotwari System
- (b) Prarthana Samaj
- (c) Nationalism
- (d) Commercialisation of Agriculture.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) 19 व्या शतकाच्या प्रारंभीचे महाराष्ट्रातील आर्थिक जीवन स्पष्ट करा.
- (ब) महाराष्ट्रातील समाजजीवनावर पडलेल्या पाश्चात्यांच्या प्रभावाचे विश्लेषण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) महाराष्ट्रातील प्रबोधनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (ब) सामाजिक सुधारणा चळवळीत सत्यशोधक समाजाचे योगदान लिहा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) ब्राह्मणेतर जाणिवांचा उदय सविस्तर लिहा.
- (ब) महाराष्ट्राच्या प्रबोधनात मध्यम वर्गाचे योगदान स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

(अ) महाराष्ट्रातील राष्ट्रवादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

(ब) महाराष्ट्रातील औद्योगिकीकरणाच्या विकासावर चर्चा करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात थोडक्यात टीपा लिहा : [10]

(अ) रयतवारी पद्धत

(ब) प्रार्थना समाज

(क) राष्ट्रवाद

(ड) शेतीचे व्यापारीकरण.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-3005

M.A. (Part II) (III Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(British Administrative Policies in India 1765-1892)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) State the administrative structure of the British Government in India.
 - (b) Explain the significance of the Regulating Act, 1773.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Write the judicial reforms of Lord Cornwallis.
 - (b) Explain the main feature of deindustrilization.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss in brief about famine policy of British Government.
 - (b) Take a review about development of bureaucracy in British Period.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (a) Explain the significance of queen's proclamation.
- (b) State importance of the Indian Council Act, 1892.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (a) Economic Imperialism
- (b) Utilitarianism
- (c) Provisions of Vernacular Press Act
- (d) Provisions of the Act, 1861.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) ब्रिटिश सरकारची भारतातील प्रशासकीय रचना सांगा.
- (ब) 1773 च्या नियामक कायद्याचे महत्व विशद करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) लॉर्ड कॉर्नवॉलीसच्या न्यायालयीन सुधारणा लिहा.
- (ब) अनुद्योगिकरणाची प्रमुख वैशिष्टे स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) ब्रिटिश सरकारच्या दुष्काळविषयक धोरणांची थोडक्यात चर्चा करा.
- (ब) ब्रिटिश कालीन नोकरशाहीच्या विकासाचा आढावा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

(अ) राणीच्या जाहिरणाम्याचे महत्व स्पष्ट करा.

(ब) 1892 च्या भारतीय कायदे मंडळविषयक कायद्याचे महत्व सांगा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत थोडक्यात टीपा लिहा : [10]

(अ) आर्थिक साम्राज्यवाद

(ब) उपयुक्तावाद

(क) देशीवृत्तपत्र कायद्यातील तरतुदी

(ड) 1861 च्या कायद्यातील तरतुदी.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-3006

M.A. (Part II) (III Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper 15

(Gender and Indian History)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) State the view of Uma Chakarvarti about the Brahmanical Patriarchy.
 - (ii) Examine the contribution of Simon de Beauvoir in Feminist Historiography.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) State the salient features of Marxist approach on Feminism.
 - (ii) Discuss the position of women in Indian Philosophy.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Explain the salient features of Radical approach towards the Feminism.
 - (ii) Examine the merits and demerits of patriarchy in India

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Discuss about the 'Women Empowerment'.
 - (ii) Debate on women in Indian religion.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Gerdo Legner
 - (ii) Definition of Gender
 - (iii) Jainism and Women
 - (iv) Problems of Indian Women.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) उमा चक्रवर्ती यांचा ब्राम्हणी पितृसत्ताकते विषयाचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
 - (ii) स्त्रीवादी इतिहास लेखनशास्त्रातील सिमॉन द बोहेइरच्या योगदानाचे परिक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) स्त्रीवादावरील मार्क्सवादी दृष्टीकोणाची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
 - (ii) भारतीय तत्वाज्ञानातील स्त्रीयांचा परिस्थितीची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) स्त्रियाविषयक पुरोगामी विचार प्रवाहाची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.
 - (ii) भारतातील पितृप्रधान व्यवस्थेच्या गुण-दोषांचे परिक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

- (i) महिला सबलीकरणावर चर्चा करा.
- (ii) भारतीय धर्मातील स्त्रिवादावर विवेचन करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दात लिहा : [10]

- (i) गेडा लर्नर
- (ii) लिंग भावविषयक व्याख्या व अर्थ सांगा
- (iii) जैनधर्म व स्त्रीया
- (iv) भारतीय स्त्रीयांच्या समस्या.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-3007

M.A. (Part II) (III Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper 16

(East Asia : China 1900-2000)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Review the socio-political background of the emergence of Communist Party in China.
 - (ii) Discuss cultural revolution in China.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Explain the Agricultural reforms in communist China.
 - (ii) What do you know about the Tinanmen Incident ?
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) State the main factors leading to the revolution of 1911 in China.
 - (ii) Examine Chiang-Kai Shek's Military campaigns against the cummunist.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Discuss the relations between China and the United States during World War II.
 - (ii) Explain the political philosophy of Dr. Sun-Yat-Sen.
5. Attempt any *two* of the following short notes in **100** words each : [10]
- (i) Chinese Nuclear Policy
 - (ii) The Boxer Rebel
 - (iii) Taiwan Crisis
 - (iv) Mao-Tse-Tung.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) चीन मधील कम्युनिष्ट पक्षाच्या उदयाची सामाजिक व राजकीय पार्श्वभूमीचा आढावा घ्या.
 - (ii) चीन मधील सांस्कृतिक क्रांतीची चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) साम्यवादी चीन मधील शेतीविषयक सुधारणा स्पष्ट करा.
 - (ii) तैानानमेन प्रसंगाविषयी आपणास काय माहित आहे ?

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

- (i) चीन मधील 1911 च्या क्रांतीला कारणीभूत ठरणारे प्रमुख घटक सांगा.
- (ii) चॅंग-कै-शेकच्या कम्युनिस्टा विरुद्धाच्या लष्करी मोहीमेचे परिक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

- (i) दुसऱ्या महायुद्धादरम्यानच्या चीन-अमेरिका संबंधाविषयी चर्चा करा.
- (ii) डॉ. सन-यत-सेन यांचे राजकीय तत्वज्ञान स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दात लिहा : [10]

- (i) चीनचे आण्विक धोरण
- (ii) बॉक्सर बंड
- (iii) तैवान पेच प्रसंग
- (iv) माओ-त्से-तुंग.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-3008

M.A. (Part II) (III Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper 17

(Archival Studies)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Discuss the feature of Archives.

(ii) Take the review of origin Archive in Europe.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Give an account of the family and industrial types of Archival.

(ii) Explain the importance of Allied Institution in the Research.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Take review History Department Library of Aligarh Muslim University.

(ii) How were palm leaf paper records preserved ?

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Discuss about features of Archival coins.
 - (ii) Explain the importance of Digital Archives in the study of History.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Stone inscriptions
 - (ii) Art Gallery
 - (iii) Audio-visual records
 - (iv) V. K. Rajwade Itihas Sanshodhan Mandal, Dhule.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) पुराभिलेखागाराच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
 - (ii) युरोपातील मुळ पुराभिलेखागारांचा आढावा घ्या.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) अभिलेखागारामधील कुटुंब आणि औद्योगिक प्रकारांचा वृत्तांत लिहा.
 - (ii) संलग्नित संस्थांचे संशोधनातील महत्व स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) अलीगड मुस्लीम विद्यापीठ इतिहास विभाग वाचनाल्याचा आढावा घ्या.
 - (ii) पाल्म पानाची कागदपत्रे कशी संरक्षित केली जातात ?

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

- (i) अभिलेखीय नाण्यांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (ii) संगणीकीय अभिलेखागाराचे इतिहासाच्या अभ्यासातील महत्त्व स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दात लिहा : [10]

- (i) खडकाचे शिलालेख
- (ii) कला दालन
- (iii) दृक-श्राव्य संग्रह
- (iv) वि. का. राजवाडे इतिहास संशोधन मंडळ, धुळे.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-3009

M.A. (Part II) (III Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper XVIII

(Maritime History of India : 800 A.D. to 1800 A.D.)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the contribution of S. Arasaratham in Maritime History.
 - (b) State the technology of the Maritime India.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the importance of Cholas connections with Srivijaya in Maritime History of India.
 - (b) State the role of Zamorin in Maritime History.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) State importance of East Coast in Indian Trade.
 - (b) Explain the role of Marathas in Maritime History.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (a) Examine the British control over the seas.
- (b) Review the development of ship and ship building in India.
5. Write any *two* short notes in **100** words each : [10]
- (a) West Coast
- (b) Maritime History
- (c) Maritime relation of India and Africa
- (d) Map.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) एस. अरासराथम यांच्या सामुद्रीक इतिहासातील योगदानाची चर्चा करा.
- (ब) भारताचे सामुद्रीक तंत्रज्ञान सांगा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) भारतीय सामुद्रीक इतिहासातील चोल श्रीविजया संबंधाची चर्चा करा.
- (ब) सामुद्रीक इतिहासातील झामीरिनची भूमिका सांगा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) भारतीय व्यापारातील पूर्व किनाऱ्याचे महत्व सांगा.
- (ब) सामुद्रीक इतिहासातील मराठ्यांची भूमिका स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

(अ) ब्रिटिशांचे समुद्रावरील नियंत्रणाचे परीक्षण करा.

(ब) भारताच्या जहाज आणि जहाज बांधणीच्या विकासाचा आढावा घ्या.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]

(अ) पश्चिम किनारा

(ब) सामुद्रीक इतिहास

(क) भारत-अफ्रिका सामुद्रीक संबंध

(ड) नकाशे.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-4001

M.A. (Part II) (IV Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(HS : Core Paper No.-10 : History of

Modern India (1857-1971)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(1) Give an account of the capitalism in India.

(2) Take review in brief Shamji Krishna Varma contribution in Revolutionary Movement.

2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(1) Discuss about the Labour Movement in India.

(2) Explain the 'Safety-valve theory'.

3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(1) Explain the Mixed Economy.

(2) Take review in brief the India-China War 1962.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (1) Discuss about the Five Years Plan of India.
 - (2) Examine the relation between India and Pakistan from 1947 to 1971.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (1) Modernity
 - (2) Dalit Movement
 - (3) Non-cooperation
 - (4) Strike of Solapur.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (1) आधुनिक भारतातील भांडवलशाहीचा वृत्तांत द्या.
 - (2) क्रांतीकारी चळवळीतील श्यामजी कृष्णा वर्मा यांच्या योगदानाचा थोडक्यात आढावा घ्या.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (1) भारतातील कामगार चळवळीविषयी चर्चा करा.
 - (2) 'सुरक्षा झडप सिद्धांत' स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (1) मिश्र अर्थव्यवस्था स्पष्ट करा.
 - (2) 1962 मधील भारत-चीन युद्धाच्या थोडक्यात आढावा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

- (1) भारताच्या पंचवार्षिक योजनांची चर्चा करा.
- (2) 1947 ते 1971 या काळातील भारत-पाकिस्तान संबंधाचे परीक्षण करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दांत लिहा : [10]

- (1) आधुनिकता
- (2) दलीत चळवळ
- (3) असहकार चळवळ
- (4) सोलापूरचा हरताळ.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-4002

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(HS-11 : Intellectual History of Modern West)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) What is Individualism ? Explain its fundamental principle.

(ii) Explain the background and nature of Renaissance.

2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) What is scientific method ? What was its impact on social science ?

(ii) Explain the salient features of Post-Modernism.

3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Explain the impact of Enlightenment on the environment of the modern West.

(ii) Explain the ideology of Liberalism.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

- (i) Explain the Marxian theory of dialectics.
- (ii) State the salient features of 'Totalitarianism'.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (i) Democracy
- (ii) Imperialism
- (iii) Existentialism
- (iv) Nationalism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

- (i) व्यक्तीवाद म्हणजे काय ? त्याची मुळभूत तत्वे स्पष्ट करा.
- (ii) प्रबोधनाची पार्श्वभूमी आणि स्वरूप स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

- (i) वैज्ञानिक पद्धती म्हणजे काय ? सामाजिक शास्त्रावर त्याचा परिणाम काय झाला ?
- (ii) उत्तर-आधुनिकवादाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) बुद्धी प्रामाण्यवादाचा आधुनिक पाश्चिमात्य वातावरणावर झालेला परिणाम स्पष्ट करा.
- (ii) उदारमतवादाचे तत्त्वज्ञान स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) मार्क्सचा द्वंद्ववादाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (ii) 'सर्वकषवादाची' ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन थोडक्यात टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) लोकशाही
- (ii) साम्राज्यवाद
- (iii) अस्तित्ववाद
- (iv) राष्ट्रवाद.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-4003

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

[HS : 12 : World After World War-II (1945-2000)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) State the nature of Cold War.
 - (b) Explain the Berlin Crisis (1948).
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the political achievements of the Non-Aligned Movement.
 - (b) Explain the causes of the Arab-Israel Conflict.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) State in brief about developments in South-East Asia.
 - (b) Examine the disintegration of the USSR.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the impact of Globalisation on the World.
 - (b) Give a critical account of the national movement in Indo-China.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Colombo Summit 1976
- (b) Marshal Tito
- (c) Glasnost
- (d) SEATO.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) शीतयुद्धाचे स्वरूप सांगा.
- (ब) 1948चा बर्लीन पेचप्रसंग स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) अलिप्तावादी चळवळीच्या राजकीय कामगिरीची चर्चा करा.
- (ब) अरब-इस्राईल संघर्षाची कारणे स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) दक्षिण-पूर्व आशियामधील विकासाबाबत थोडक्यात सांगा.
- (ब) रशियाच्या विभाजनाचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) जागतिकीकरणाचा जगावर झालेला प्रभाव स्पष्ट करा.
(ब) इंडो-चायनातील राष्ट्रीय चळवळीचा टीकात्मक वृत्तांत द्या.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
(अ) 1976ची कोलंबो परिषद
(ब) मार्शल टिटो
(क) ग्लासनोस्त
(ड) सिटो (SEATO).

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-4004

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-19)

(History of Maharashtra in the 20th Century)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Write Maharashtra's contribution to the freedom struggle of India.
 - (b) Write the contribution of Non-Brahmin movement to the social life of Maharashtra.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Did the Dalit movement succeed in establishing social equality in Maharashtra ? Discuss.
 - (b) Explain the Textile Industry in Maharashtra.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Write a detailed description of industrialization in Maharashtra.
 - (b) Discuss the peasants movement in Maharashtra.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Take review the course of Sanyukta Maharashtra movement.
 - (b) Discuss the feminist movement in Maharashtra.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Civil Disobedience movement in Maharashtra
- (b) Dr. Babasaheb Ambedkar
- (c) Urbanization
- (d) Shahir's contributions to the Sanyukta Maharashtra movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यात महाराष्ट्राचे योगदान लिहा.

(ब) महाराष्ट्राच्या समाजजीवनात ब्राह्मणेतर चळवळीचे योगदान लिहा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) महाराष्ट्रात सामाजिक समता प्रस्थापित करण्यात दलित चळवळ यशस्वी ठरली का?

चर्चा करा.

(ब) महाराष्ट्रातील कापड उद्योग स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) महाराष्ट्रातील औद्योगिकीकरणावर सविस्तर लिहा.

(ब) महाराष्ट्रातील शेतकरी चळवळीवर चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]

(अ) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीच्या वाटचालीचा आढावा घ्या.

(ब) स्त्रीवादी चळवळीवर चर्चा करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा : [10]

(अ) महाराष्ट्रातील सविनय कायदेभंग चळवळ

(ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

(क) नागरीकरण

(ड) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीत शाहिरांचे योगदान.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-4005

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(His-20 : Socio-Religious Reform Movement in South India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine the struggle against caste and untouchability in 19th century in India.
 - (b) Discuss in brief the struggle for Empancipation of women' in India.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) State the contribution of Alluri Sitaramarajula in the social reform movement of Andhra Pradesh.
 - (b) Give an account of the social legislation in Mysore.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Write about self-respect movement in Tamil Nadu.
 - (b) 'State in brief the contribution of E.V. Ramaswamy Periyar as a social reformer.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Review the growth of the Justice Party.
 - (b) Explain the contribution of Annadurai as a social reformer in Tamil Nadu.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Theosophical society
- (b) Vaikom Satyagraha
- (c) Aligarh movement
- (d) Moral Teachings of Narayanguru.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) 19व्या शतकातील जात व अस्पृश्यते विरुद्धचा संघर्षाचे परीक्षण करा.

(ब) भारतातील स्त्री मुक्ती चळवळीच्या संघर्षाची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) आंध्र प्रदेशातील समाज सुधारणा चळवळीमध्ये अल्लुरी सीता रामाराजुला यांचे योगदान सांगा.

(ब) म्हैसूरमधील सामाजिक विधीनियमांचा वृत्तांत द्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) तमिळनाडू मधील आत्मसन्मानाच्या चळवळी विषयी लिहा.

(ब) समाजसुधारक म्हणून ई.व्ही. रामास्वामी पेरियार यांचे योगदान सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

(अ) जस्टीस पार्टीच्या विकासाचा आढावा घ्या.

(ब) तामिळनाडू मधील समाजसुधारक म्हणून अन्नादुराई यांचे कार्य स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]

(अ) थिऑसॉफिकल सोसायटी

(ब) वायकोम सत्याग्रह

(क) अलिगढ चळवळ

(ड) नारायणगुरुंची नैतिक शिकवण.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-4006

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-21)

(Urban History)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the concept of historical dimensions in Urban Studies.
 - (b) Discuss the significance of Urban revolution.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the process of establishment of town in the Gupta period.
 - (b) Explain relationship between archaeology and urbanisation.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) How did industrial town develop ? Explain it.
 - (b) 'From 600 B.C. onwards urbanisation, made remarkable head way'. Explain the statement.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Take a review of designate spaces.
 - (b) Which were the causes for the settlement of administrative towns.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Urbanisation
- (b) Urban renewal
- (c) Port cities
- (d) Migrate class in urban society.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) नागरी अभ्यासामधील ऐतिहासिक विस्तारीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (ब) नागरी क्रांतीचे महत्त्वाची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) गुप्तकाळातील नगर स्थापनेच्या प्रक्रियेची चर्चा करा.
- (ब) पुरातत्व आणि नागरीकरण यांचा संबंध स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) औद्योगिक शहरांचा विकास कसा झाला ते स्पष्ट करा.
- (ब) 'इ.स. पू. 600 पासून पुढे नागरीकरणाने विशेष प्रगती केली' हे विधान स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]

(अ) निर्दिष्ट जागांचा आढावा घ्या.

(ब) प्रशासकीय नगरांच्या स्थापने मागील प्रमुख कारणे कोणती होती ?

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत थोडक्यात टिपा लिहा : [10]

(अ) नागरीकरण

(ब) शहरांचे पुनरुत्थान

(क) शहरी बंदरे

(ड) शहरी समाजातील स्थलांतरीत वर्ग.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-4007

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-22)

[East Asia : Japan (1853-2000)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the salient features of feudal society in Japan.
 - (b) Give an account of the modernisation of Japan in the economical progress during the Meiji era.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the foreign policy of Japan from 1894-1914.
 - (b) Discuss the nature of Anglo-Japan Alliance.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the nature of First Sino-Japanese War.
 - (b) Discuss about participation of Japan in Second World War.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the causes of Second Sino-Japanese War.
 - (b) State the salient features of the Japanese foreign policy after 1952.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Perry mission
- (b) Washington Conference
- (c) Constitution of Japan, 1947
- (d) Pearl Harbur.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) जपानमधील सरंजामी समाजाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

(ब) मेईजी कालखंडात झालेल्या जपानच्या आर्थिक प्रगतीचा आधुनिकीकरणातील वृत्तांत द्या.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) इ.स. 1894 ते 1914 च्या काळातील जपानच्या परराष्ट्रीय धोरणाची चर्चा करा.

(ब) इंग्लंड जपान कराराच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) पहिल्या चीन-जपान युद्धाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

(ब) दुसऱ्या महायुद्धातील जपानच्या सहभागाविषयी चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

(अ) दुसऱ्या चीन-जपान युद्धाच्या कारणांची चर्चा करा.

(ब) इ.स. 1952 नंतरच्या जपानच्या परराष्ट्रीय धोरणांची वैशिष्ट्ये सांगा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा : [10]

(अ) पेरीचे मिशन

(ब) वाशिंग्टन कॉन्फरन्स

(क) जपानी राज्यघटना, 1947

(ड) पर्ल हार्बर.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-4008

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(HS-23 : History of Environment and Ecology)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

- (a) Examine the main features of the study of Ecological History.
- (b) Discuss the impact on Historical events of Northern physical Zone in India.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

- (a) Explain the pastoral system of social formation.
- (b) Give an account of the tribal life in forest area.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

- (a) Explain the colonial intervention policy on the plantation economy.
- (b) Discuss the Colonial Intervention policy on the nature reserve sources.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

- (a) Environmental issues of the Ganga-Yamuna River. Discuss its factors.
- (b) Explain the disadvantages policy on the industrial pollution of India.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Ozone Zone Issue
- (b) The Himalaya atmosphere
- (c) Non-Agriculture factors
- (d) Chipko movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) पर्यावरणीय इतिहास अभ्यासातील मुख्य वैशिष्ट्ये परीक्षण करा.

(ब) भारतामधील उत्तरेकडील प्राकृतिक घटकांचा ऐतिहासिक घटनांवर झालेला परिणाम यावर चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) सामाजिक बांधणी करिता पशुपालक पद्धत स्पष्ट करा.

(ब) जंगल प्रदेशातील आदिवासी जीवनाचा वृत्तांत द्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) आर्थिक वृक्षलागडीवरील वसाहतवादी हस्तक्षेपाचे धोरण स्पष्ट करा.

(ब) नैसर्गिक साधन संपत्ती वरील वसाहतवादी हस्तक्षेपाचे धोरण स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

(अ) “गंगा-यमुना नदीच्या पर्यावरणीय समस्या”-त्यांच्या घटकांची चर्चा करा.

(ब) भारताचे औद्योगिक प्रदूषणावरील दोषात्मक धोरण स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]

(अ) ओझोन भागाची समस्या

(ब) हिमालायाचे वातावरण

(क) अकृषी घटक

(ड) चिपको आंदोलन.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-4009

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(HS-24 : Business History of India 1858-1991)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the importance of Agency Houses in beginning of business in India.
 - (b) Write the information of iron and steel industries in Colonial India.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) State the role of Wadia in Indian Industrial Development.
 - (b) Discuss the Development of Automobile Industries in India.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the role of Tata Groups in Development in India.
 - (b) State the development of Electronics Industries in India.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the nature of private sectors industries in business history of India.
 - (b) Write an importance of pharma industry in Business History of India.

P.T.O.

5. Write notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Ship building industry
- (b) Opium Trade
- (c) Wadia group
- (d) Industrial labour.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) भारतातील व्यापाराच्या आरंभातील प्रतिनिधीच्या संस्थांचे महत्त्व विशद करा.
- (ब) वसाहतिक भारतातील लोह आणि स्टील उद्योगाची माहिती लिहा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) भारताच्या औद्योगिक विकासातील वाडियाची भूमिका सांगा.
- (ब) भारतातील वाहन उद्योगाच्या विकासाची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) भारताच्या विकासात टाटा समूहाची भूमिका विशद करा.
- (ब) भारतातील इलेक्ट्रॉनिक उद्योगाचा विकास सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

(अ) भारतीय उद्योजकीय इतिहासातील खाजगी क्षेत्रातील उद्योगाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

(ब) भारतीय उद्योजकीय इतिहासातील औषध उद्योगाचे महत्त्व लिहा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]

(अ) जहाजबांधणी उद्योग

(ब) अफूचा व्यापार

(क) वाडीया समूह

(ड) औद्योगिक कामगार.

munotes.in